

ELEVBEDÖMNING OCH BETYG

En elevs visade kunskaper och färdigheter samt visat ansvar och samarbete ska bedömas och betygsättas systematiskt och regelbundet.

Bedömningen uttrycker i vilken mån eleven har uppnått det centrala innehåll som uttrycks i lärokursen för respektive läroämne eleven får undervisning i. Som stöd för bedömningen används centralt fastställda allmänna och ämnesspecifika kriterier för olika kvalitets- och betygssteg i årskurs 6 och vid slutbedömningen. I omgivningskunskap anges kriterier för bedömningen i slutet av årskurs 3.

Bedömningen ges av den lärare som undervisar eleven, om lärarna är många av lärarna gemensamt. I det fall att lärargruppen inte kan enas om en gemensam bedömning avgör rektorn. Om läraren saknar formell behörighet görs bedömningen med handledning av formellt behörig lärare eller rektor.

Syftet med bedömning

Syftet med bedömningen är att ge eleverna respons på sina kunskaper och färdigheter och förmåga att ta ansvar och samarbeta. Avsikten med responsen är att uppmuntra och vägleda eleverna i skolgången.

Bedömningen ska hjälpa eleverna att bilda sig en realistisk uppfattning om sitt lärande och sina inlärningsstrategier, stärka elevernas självkänsla och självvärderingsförmåga och på så sätt stöda deras personliga utveckling.

Tillsammans med läraren ska eleverna få handledning och övning i att ställa upp egna mål och delmål, planera sitt arbete och göra självständiga val. Eleverna ska ges möjlighet att träna upp sin förmåga att analysera och bedöma sitt eget arbete både enskilt och i grupp.

Bedömningen ska informera vårdnadshavarna, mottagande skola, arbetslivet och andra intressenter om elevernas kunskaper och färdigheter och om deras förmåga att ta ansvar och samarbeta.

Uppgifter om bedömningen av hur väl eleverna har nått de mål som ställts för skolans allmänbildande undervisning, etiska grundvärderingar och fostrande verksamhet kan utgöra grund för utvärdering och analyser av kunskapsstandarden och lärmiljön i skolorna. Uppgifterna kan vara underlag för ett allmänt utvecklande av skolornas undervisning och fostran, lokalt i kommunerna och centralt i landskapet.

Bedömning av elevernas kunskaper och färdigheter

Elevernas kunskaper och framsteg bedöms i alla läroämnena, även valfria, och ämnesshelheter.

Ämnesgruppen miljö- och naturkunskap och gruppen samhällsorientering bedöms som varsin helhet i årskurserna 1-3. I årskurserna 4-9 bedöms dessa läroämnena separat med undantag av fysik och kemi som bedöms som en helhet i årskurserna 4-6. Slöjd bedöms med varsitt vitsord för textilslöjd respektive teknisk slöjd från och med årskurs 4.

Bedömningen av elevernas kunskaper och färdigheter ska grunda sig på elevernas framgång i skriftliga och muntliga prov, projektarbeten och redogörelser. Elevernas förmåga att självständigt tillämpa kunskaper och förstå helheter och förmåga att använda sina färdigheter på ett självständigt och mångsidigt sätt ska ingå i bedömningen av elevernas kunskaper och framsteg i studierna.

Bedömningen ska ges verbalt eller med siffror.

Verbal bedömning

- ska ges i årskurserna 1-2
- kan ges i alla årskurser då elever följer anpassade lärokurser eller i träningsundervisningen
- kan ges i alla årskurser, förutom vid slutbedömningen, då elever med något annat modersmål än svenska flyttat till landskapet från andra länder

Den *verbala bedömningen* ges som ett skriftligt omdöme i vilket skolans bedömning av elevens kunskaper, färdigheter och utveckling samt ansvar och samarbete görs på särskilt formulär.

Vid *bedömning med siffror* används en sjugradig skala med vitsorden 10-4. Vitsordet 10 anger utmärkta, 9 berömliga, 8 goda, 7 nöjaktiga, 6 försvarliga, 5 svaga och 4 underkända kunskaper och färdigheter.

Centralt fastställda kriterier, bedömningsgrunder för kunskaps- och färdighetsnivån för vitsordet 8 i varje läroämne i slutet av årskurs 6 och vid slutbedömningen, utgör grund för betygssättningen. I omgivningskunskap anges kriterier för vitsordet 8 i slutet av årskurs 3.

Eleverna kan få vitsordet 8 om de till största del uppvisar de kunskaper och framsteg som kriterierna anger. En del uppnådda kriterier kan kompenseras genom överträffad nivå för andra. Eleverna har uppnått vitsordet 5, om de i någon mån kan uppvisa de kunskaper och färdigheter som kriterierna förutsätter.

Då det gäller främmande språk beskrivs färdighetsnivån i språket i slutet av årskurs 6 och vid slutbedömningen i årskurs 9 enligt en nivåskala för språkkunskaper. Nivåskalan är en tillämpning av de skalor för bedömning av språk som Europarådet utvecklat.

Med utgångspunkt i de centralt fastställda kriterierna ska uppgifter om bedömningsgrunderna i skolornas läroämnen och ämnesshelheter ingå i skolornas arbetsplaner.

Bedömning då elever behöver särskilt stöd och specialundervisning

Vid bedömningen av elever som inte tagits in eller förts över till specialundervisning ska lindriga inlärningssvårigheter beaktas. Vid bedömningen bör användas sådana metoder genom vilka eleverna på bästa möjliga sätt kan påvisa sina kunskaper.

Grunderna för bedömningen av en elev som tagits in eller förts över till specialundervisning fastställs i elevens *åtgärdsprogram* för hur undervisningen ska ordnas. För elever som överförs till anpassad lärokurs upprättas en *individuell plan* (IP). Om det i åtgärdsprogrammet för hur undervisningen ska ordnas har bestämts att eleven ska följa allmänundervisningens lärokurser ska elevens kunskaper och framsteg i studierna bedömas i relation till målen för skolans allmänna lärokurser.

Om det i åtgärdsprogrammet för hur undervisningen ska ordnas har bestämts att eleven i ett, flera eller alla läroämnen ska följa en individuellt anpassad lärokurs/individuella lärokurser (SAN), ska elevens studieprestationer och framsteg bedömas i relation till de mål som fastställts för eleven i den individuella planen (IP).

Bedömningen av elever som omfattas av elvaårig läroplikt ska grunda sig på individuella lärokurser och verksamhetsområden för träningsundervisning (STR), enligt vad som bestämts i den individuella plan som gjorts upp för eleven. På basis av i planen uppställda personliga mål ska bedömningen betona elevernas framsteg avseende motoriska färdigheter, språk och kommunikation, sociala färdigheter, färdigheter för dagliga rutiner och kognitiva färdigheter. Bedömningen ska grunda sig på elevernas utvecklings- och lärandeprocess samt på processens utgångspunkter och mål. Vid bedömningen av lärandet ska hinder som förorsakas av elevernas handikapp eller sjukdom beaktas.

Bedömning av elever med annat modersmål

Vid bedömning av elever med annat modersmål som flyttat till landskapet från annat land skall elevens bakgrund och den kunskap i svenska som utvecklas beaktas. Skolan skall använda sig av mångsidiga och flexibla bedömningsmetoder anpassade till elevens situation, så att han eller hon kan visa sina kunskaper oberoende av eventuella brister i skolspråket. Bedömningen för dessa elever kan, med undantag av avgångsbetyget, vara verbal under hela den grundläggande utbildningen.

Studiegång enligt årskurs eller kvarstannande på årskursen

Då en elev uppnått minst betyget svaga kunskaper och färdigheter (vitsordet 5) i årskursens läroämnen och ämnesshelheter, flyttas eleven upp till följande årskurs när läsårets skolarbete har avslutats.

Trots godkända studieprestationer och framsteg i studierna kan en elev, i samförstånd med elevens vårdnadshavare, stanna kvar på en årskurs om det är ändamålsenligt för elevens skolframgång.

Då elever inte uppnår de mål som ställts upp för årskursen, ska eleverna erbjudas stödundervisning. Om elever trots erbjuden stödundervisningen inte uppnår målen, ska berörda lärare, elevvårdspersonal och rektor grundligt utvärdera situationen i samråd med elevernas vårdnadshavare. Skolans rektor ska på dessa grunder besluta om eleverna, trots de otillräckliga framstegen flyttas upp till följande årskurs eller stannar kvar på årskursen. Skolans tidigare bedömning av elevernas prestationer upphör att gälla då elever stannar kvar på en årskurs.

Bedömning av elevernas ansvar och samarbete

Elevernas förmåga att ta ansvar och samarbeta bedöms som en helhet. Bedömningen ska grunda sig på iakttagelser om hur ansvarsfullt eleven arbetar, hur eleven fungerar i samarbete med andra och hur eleven tar hänsyn till andra människor, omgivningen och regler.

Bedömningen av elevernas ansvar och samarbete ska ges verbalt. Inom allmänundervisningen ska bedömningen på högstadiet ges enligt en fyrgradig skala med betygen B, G, F och S. Betyget B anger berömlig, G god, F försvarlig och S svag förmåga att ta ansvar och samarbeta. Uppgifter om bedömningsgrunderna, kriterierna för betygsstegen, ska ingå i skolornas arbetsplaner.

Information om bedömning

Eleverna och deras vårdnadshavare ska tillräckligt ofta, och på olika sätt, få information om bedömningen och grunderna för den. Eleverna och deras vårdnadshavare har även rätt att få uppgifter om hur grunderna har tillämpats vid bedömningen.

Information om elevens skolframgång och bedömning av framstegen ska ges muntligt vid personliga utvecklingssamtal och dokumenteras i olika betygsformulär.

Dokument med bedömning, betygsformulär, är offentliga handlingar, med undantag av om dessa innehåller verbal bedömning som beskriver elevernas personliga egenskaper. En notering som innebär att elever följer/följt en individuellt anpassad lärokurs/individuella lärokurser (SAN eller STR) är inte sekretessbelagd.

Utvecklingssamtal i årskurserna 1-9

Vid behov, och minst en gång varje läsår, ska elevens huvudansvariga lärare, klasslärare eller klassföreståndare, eleven och elevens vårdnadshavare ha ett utvecklingssamtal om elevens prestationer och framsteg i studierna. Informationen vid samtalet ska grunda sig på lärarnas bedömning av elevens utveckling i relation till målen i läroplanen och lärokurserna.

Elevens huvudansvariga lärare och vårdnadshavare ska i samråd med eleven bestämma vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och lärokurserna. Överenskommelser mellan läraren, eleven och vårdnadshavaren om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas, ska undertecknas av elevens huvudansvariga lärare och vårdnadshavare.

Uppgifter om hur utvecklingssamtalen ska genomföras och hur uppföljningen av gjorda överenskommelser ska hanteras ska ingå i skolornas arbetsplaner.

Betygsformulär i årskurserna 1-2

I slutet av varje läsår ska eleven ges ett *läsårsbetyg* och under läsåret ett *mellanbetyg*. Elevens kunskaper och färdigheter, liksom ansvar och samarbete, bedöms verbalt.

Av läsårsbetyget ska framgå om eleven flyttas upp från årskursen eller stannar kvar på årskursen. Skolans föreståndare/rektor och elevens klasslärare/klassföreståndare ska underteckna betygen. Elevens vårdnadshavare ska bekräfta att de tagit del av bedömningen och betygsuppgifterna.

Uppgifter om tidpunkter då betygen ska utfärdas och sättet för hur de ska tillställas eleverna och deras vårdnadshavare ska ingå i skolornas arbetsplaner.

Ålands landskapsregering fastställer formulär för grundskolornas läsårsbetyg och avgångsbetyg.

Betygsformulär i årskurserna 3-6

I slutet av varje läsår ska eleven ges ett *läsårsbetyg* och under läsåret minst ett *mellanbetyg*. Elevens kunskaper och färdigheter bedöms med vitsorden 10-4. Elevens ansvar och samarbete bedöms verbalt vid sidan om skalan.

Av läsårsbetyget ska framgå om eleven flyttas upp från årskursen eller stannar kvar på årskursen. Skolans föreståndare/rektorer och elevens klasslärare/klassföreståndare ska underteckna betygen. Elevens vårdnadshavare ska bekräfta att de tagit del av bedömningen och betygsuppgifterna.

Uppgifter om tidpunkter då betygen ska utfärdas och sättet för hur de ska tillställas eleverna och deras vårdnadshavare ska ingå i skolornas arbetsplaner.

Betygsformulär i årskurserna 7-9

I slutet av varje läsår ska eleven ges ett *läsårsbetyg* och under läsåret minst ett *mellanbetyg*. Elevens kunskaper och färdigheter bedöms med vitsorden 10-4. Elevens ansvar och samarbete bedöms verbalt med betygen B, G, F och S.

Av läsårsbetyget ska framgå om eleven flyttas upp från årskursen eller stannar kvar på årskursen. Skolans föreståndare/rektorer och elevens klasslärare/klassföreståndare ska underteckna betygen. Elevens vårdnadshavare ska bekräfta att de tagit del av bedömningen och betygsuppgifterna.

Uppgifter om tidpunkter då betygen ska utfärdas och sättet för hur de ska tillställas eleverna och deras vårdnadshavare ska ingå i skolornas arbetsplaner.

Avgångsbetyg

Då grundskolans lärokurs är fullgjord med minst svaga kunskaper och färdigheter (vitsordet 5) i alla läroämnen och ämneshelheter ska eleven i stället för ett läsårsbetyg ges ett *avgångsbetyg*.

I avgångsbetyget ska antecknas en bedömning som grundar sig på elevens prestationer på högstadiet (årskurserna 7-9) och att elevhandledning och praktisk arbetslivsorientering har ingått i studieprogrammet. Bedömningen av elevens ansvar och samarbete ska inte antecknas i betyget.

Om eleven bytt ut ett valfritt läroämne mot ett annat, ska båda valfria ämnen och antalet veckotimmar i dem anges. Det valfria läroämne som är ofullbordat bedöms med anteckningen "deltagit".

Om elevens vårdnadshavare skriftligt anhåller om att siffervitsord i språk som studeras som valfritt ämne inte skall antecknas på avgångsbetyget, utelämnas vitsordet och på betyget antecknas enbart "deltagit".

Då eleven följt en individuellt anpassad lärokurs/individuella lärokurser (SAN eller STR) ska uppgiften antecknas och en beskrivning av lärokursen och bedömningskriterierna bifogas till betyget. Till betyget kan höra övriga bilagor, till exempel bedömningen av elevens ansvar och samarbete.

Skolans föreståndare/rektorer och elevens klasslärare/klassföreståndare ska underteckna betyget. Elevens vårdnadshavare ska bekräfta att de tagit del av bedömningen och betygsuppgifterna.

Uppgifter om tidpunkten då avgångsbetygen ska utfärdas och sättet för hur de ska tillställas eleverna och deras vårdnadshavare ska ingå i skolornas arbetsplaner.

Ålands landskapsregering fastställer formulär för grundskolornas läsårsbetyg och avgångsbetyg.

Skiljebetyg

Då eleven byter skola och då läroplikten upphört, men grundskolans lärokurs inte är fullgjord med minst svaga kunskaper och färdigheter (vitsordet 5), ska eleven i stället för ett avgångsbetyg ges ett *skiljebetyg*.

Skiljebetyget ska åtföljas av en bilaga med uppgifter om skolans timfördelning och en utredning om eventuella profileringar i undervisningen. Bedömningen av elevens ansvar och samarbete ska inte antecknas i betyget.

Då eleven flyttar till en annan skola i kommunen behöver inget separat skiljebetyg ges. Information om elevens skolgång kan ges i en överflyttningsrapport.

Skolans föreståndare/rektorer och elevens klasslärare/klassföreståndare ska underteckna betyget. Elevens vårdnadshavare ska bekräfta att de tagit del av bedömningen och betygsuppgifterna.

Uppgifter om sättet för hur skiljebetyg ska tillställas eleverna och deras vårdnadshavare ska ingå i skolornas arbetsplaner.

Övriga betyg – särskild examen

Grundskolans lärokurs eller del av den kan tenteras vid en särskild examen.

Den som avser avlägga en särskild examen ska visa att hans kunskaper och färdigheter i olika läroämnen och ämneshelheter motsvarar de kunskaper och färdigheter som ingår i grundskolans lärokurs. Framstegen bedöms i relation till de mål som fastställts i respektive skolas arbetsplan och till kriterierna för goda kunskaper, vitsordet åtta (8).

Betyg över att grundskolans lärokurs, eller del av den, har fullgjorts med godkänt resultat vid en särskild examen ska ges enligt följande:

Betyg över fullgjord ämneslärokurs (grundskolans lärokurs i ett visst läroämne)

Betyg över delvis fullgjord lärokurs (exempelvis lärokursen i en viss årskurs)

Betyg över fullgjord lärokurs i alla grundskolans läroämnen och ämneshelheter

En icke läropliktig som önskar erhålla ett betyg som motsvarar ett avgångsbetyg från grundskolan ska delta i examen i svenska, engelska, historia, samhällskunskap, matematik, fysik, kemi, biologi och geografi.

Ett läropliktigt barn, som fullgör läroplikten genom att studera hemma, ska då vårdnadshavaren önskar att barnet ska erhålla ett betyg som motsvarar ett avgångsbetyg från grundskolan, delta i en särskild examen i alla de gemensamma läroämnen som ingår i grundskolans lärokurs.

Ålands landskapsregering fastställer även formulär för grundskolornas ovan avsedda övriga betyg.

Ny bedömning och rättelse av bedömning

En vårdnadshavare kan be om omprövning av ett beslut som gäller bedömningen av elevs studieframsteg eller kvarstannande i årskurs. Begäran ska tillställas berörd skola skriftligen inom 14 dagar efter att vårdnadshavaren fått kännedom om bedömningen. Om ny bedömning beslutar skolans rektor och elevens lärare gemensamt.

Om den nya bedömning, eller det beslut genom vilket begäran har avslagits, är uppenbart felaktigt, kan Ålands landskapsregering på vårdnadshavarens begäran ålägga läraren att företa en ny bedömning eller bestämma att beslutet om skolans bedömning av studieframstegen eller kvarstannande i årskurs ska ändras.
